

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Paweł Kołodziejcki

Protokolant Kinga Sternik

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga
w sprawie **M.K.**

oskarżonego z art. 197 § 1 i 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 18 marca 2026 r.,

zażalenia obrońcy oskarżonego

na postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 4 lutego 2026 r., sygn. akt IV KK 426/25,

w przedmiocie zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 k.p.k.

utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie.

Paweł Kołodziejcki

Antoni Bojańczyk

Marek Siwek

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu wniesionej przez obrońcę skazanego M.K. kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt VI Ka 80/25, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju z dnia 14 listopada 2024 r., sygn. akt II K 289/24, którym M.K. został skazany na karę 6 lat pozbawienia wolności za czyn z art. 197 § 1 i 2 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 64 § 2 k.k., wyrokiem z

dnia 4 lutego 2026 r., sygn. akt IV KK 426/25 — stwierdzając wystąpienie bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. — uchylił wyrok Sądu odwoławczego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Jednocześnie, na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. w zw. z art. 258 § 2 k.p.k., najwyższy organ władzy sądowniczej zastosował wobec oskarżonego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 2 (dwóch) miesięcy, tj. od dnia 4 lutego 2026 r. godz. 11.15 do dnia 5 kwietnia 2026 r. godz. 11.15.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca oskarżonego. Zaskarżył je w całości i zarzucił obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść postanowienia, tj.:

- art. 249 § 1 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 zd. 1 k.p.k., poprzez zastosowanie tymczasowego aresztowania w sytuacji, kiedy realnie nie może ono mieć na celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, zważywszy na okoliczności niniejszej sprawy i stan jej zaawansowania, a co jest niezbędne dla zastosowania środków zapobiegawczych;
- art. 258 § 2 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 zd. 1 k.p.k., poprzez zastosowanie tymczasowego aresztowania wyłącznie przez pryzmat orzeczonej kary przez Sąd pierwszej instancji, podczas gdy jak wynika z art. 258 § 2 *in fine* k.p.k. sama ta okoliczność nie jest wystarczająca i również w tym wypadku musi istnieć przesłanka konieczności zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, która zważywszy na okoliczności niniejszej sprawy nie występuje;
- art. 258 § 4 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 zd. 1 k.p.k., poprzez brak uwzględnienia przy orzekaniu i wyrażenia na łamach uzasadnienia zaskarżonego postanowienia rodzaju i charakteru obaw wskazanych w art. 258 § 2 k.p.k. przyjętych za podstawę zastosowania tymczasowego aresztowania oraz nasilenia ich zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania w określonym jego stadium, co wskazuje, iż Sąd Najwyższy nie uwzględnił konkretnych okoliczności niniejszej sprawy, w tym m. in. okoliczności wielokrotnego przesłuchania osobowych źródeł dowodowych w związku z dwukrotnym przecież rozpoznaniem sprawy przez obie instancje, a tym samym trwałym zabezpieczeniem materiału dowodowego, jak również wobec faktu śmierci pokrzywdzonej, oraz faktu przebywania oskarżonego poza zakładem

karnym w toku postępowania na jego zaawansowanym etapie czym nie utrudnił jego toku, co wyklucza jakiegokolwiek zagrożenie ze strony oskarżonego dla dalszego toku postępowania w tym jego wpływu na osobowe źródła dowodowe i materiał w aktach sprawy, a ponadto zważywszy, iż obecność oskarżonego podczas ponownego rozpoznania sprawy w drugiej instancji nie jest obowiązkowa.

Konkludując wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Obrońca oskarżonego – jak wynika z treści wyżej wymienionych zarzutów i ich uzasadnienia – formułując je wskazuje głównie na okoliczność obecnego etapu/stadium postępowania oraz „szczególne okoliczności” w postaci utrwalenia i zabezpieczenia materiału dowodowego „w związku z dwukrotnym dotychczasowym przejściem sprawy przez obie instancje”, śmierci pokrzywdzonej oraz przebywania już oskarżonego na wolności, co nie stanowiło zagrożenia dla toku toczącego się postępowania i nie powoduje konieczności zastosowania przez Sąd Najwyższy najsurowszego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Argumentację podniesioną w uzasadnieniu zażalenia należało ocenić jako niezasadną, a to przede wszystkim z uwagi na przepis art. 249 § 1 k.p.k., który statuuje tzw. przesłanki ogólne stosowania środków zapobiegawczych. Zgodnie z tą regulacją środki zapobiegawcze można stosować w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania tylko wtedy, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo. W realiach rozpoznawanej sprawy, kiedy do zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania doszło w postępowaniu sądowym, po uchyleniu przez Sąd Najwyższy – w wyniku rozpoznania kasacji obrońcy skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt VI Ka 80/25, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju z dnia 14 listopada 2024 r., sygn. akt II K 289/24 – wyłącznie wyroku sądu odwoławczego i przekazaniu sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania, a więc w sytuacji, gdy w obrocie prawnym funkcjonuje w dalszym ciągu wyrok Sądu Rejonowego w Jastrzębiu-Zdroju (obecnie, w związku

z orzeczeniem Sądu Najwyższego, nieprawomocny) skazujący oskarżonego za przypisany mu występki na karę sześciu lat pozbawienia wolności, nie może być wątpliwości co do istnienia tych przesłanek. Jak bowiem trafnie przyjmuje się w orzecznictwie, z chwilą wydania nieprawomocnego wyroku skazującego wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez oskarżonego przestępstwa przekształca się w domniemanie prawidłowości poczynionych ustaleń faktycznych co do sprawstwa oskarżonego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2015 r., II KK 9/15). Wobec tego w świetle wyroku Sądu pierwszej instancji nie da się skutecznie zakwestionować materialnej podstawy zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania.

Środki zapobiegawcze, co do zasady, stosuje się w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania. Funkcja tymczasowego aresztowania, jako środka zapobiegawczego nie jest jednak, wbrew sugestiom obrońcy oskarżonego, ograniczona do utrwalenia i zabezpieczenia dowodów, jako że zakłócanie prawidłowego toku postępowania może również przybrać formę bezprawnego wpływu na dowody już przeprowadzone. Wobec tego dla stosowania tego środka nie jest istotny określony etap/stadium procesu czy stan jego zaawansowania. Chodzi bowiem o zabezpieczenie prawidłowego toku całego jego przebiegu, aż do rozpoczęcia wykonywania kary, co ma istotne znaczenie w niniejszej sprawie. Po uchyleniu przez Sąd Najwyższy zaskarżonego wyroku, oskarżony będąc na wolności mógłby bowiem podejmować zachowania zakłócające prawidłowy tok postępowania odwoławczego tudzież unikać odbywania kary, do czego mogłaby go skłaniać orzeczona surowa kara pozbawienia wolności czy nieznaczny, bo jedynie około 8 miesięczny okres dotychczas odbytej kary. Wskazywana przez obrońcę okoliczność jakoby oskarżony przebywając już na wolności „w dalszym etapie sprawy” nie dopuścił się zachowań zakłócających prawidłowy tok postępowania, nie znaczy jeszcze, że nie dopuści się ich na obecnym etapie postępowania (w trakcie jego ponownego rozpoznania). Jeżeli chodzi o inną „szczególną okoliczność”, a mianowicie fakt, iż pokrzywdzona nie żyje (K.K. zmarła [...] 2023 r., co potwierdza odpis skrócony aktu zgonu k. 92 zał. adr.), to faktu tego nie sposób oceniać w ww. kategoriach. Nie należy jednak zapominać, że nie tylko w oparciu o zeznania pokrzywdzonej, ale szereg innych dowodów również osobowych, doszło do

wydania wyroku skazującego. Poza tym oskarżony będąc na wolności może skrzywdzić inne kobiety w sposób, którego dopuścił się wobec pokrzywdzonej, skoro raz już tak się zachował. U podstaw zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania legła zatem uzasadniona potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania.

Stosowanie tego środka zapobiegawczego było uzasadnione także istnieniem drugiej ze wskazanych w zaskarżonym postanowieniu przesłanek, to jest przesłanki szczególnej określonej w art. 258 § 2 k.p.k. w sytuacji, gdy M.K. został nieprawomocnie skazany na karę sześciu lat pozbawienia wolności. Grożąca oskarżonemu surowa kara – wbrew twierdzeniom obrońcy – sama w sobie uzasadnia przyjęcie istnienia destabilizacji toku postępowania, co tym samym nie wymaga już badania istnienia innych okoliczności zaliczanych do przesłanek stosowania izolacyjnego środka zapobiegawczego. Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy w swoich judykatach, „[p]rzepis art. 258 § 2 k.p.k. stanowi samodzielną przesłankę stosowania tymczasowego aresztowania, gdyż wysokość nieprawomocnie orzeczonej surowej kary stwarza niebezpieczeństwo, że oskarżony może podejmować zachowania i czynności zmierzające do destabilizacji prawidłowego toku postępowania w celu uniknięcia odpowiedzialności karnej. To domniemanie powoduje zaś konieczność zabezpieczenia właściwego przebiegu dalszego postępowania poprzez stosowanie izolacyjnego środka zapobiegawczego, który jako jedyny może być w niniejszej sprawie uznany za skuteczny. Zastosowanie tymczasowego aresztowania na podstawie art. 258 § 2 k.p.k. nie wymaga natomiast dowodowego wykazywania, że oskarżony w warunkach wolnościowych będzie rzeczywiście podejmował działania godzące w prawidłowy tok postępowania” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2022 r., V KZ 34/22, LEX nr 3479219).

W konsekwencji rodzaj i charakter ww. obaw, przyjętych za podstawę zastosowania środka zapobiegawczego oraz nasilenie ich zagrożenia dla prawidłowego przebiegu postępowania w określonym jego stadium, tj. stadium odwoławczym, czyni zasadną decyzję o zastosowaniu wobec oskarżonego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Nie sposób nie odnieść

wrażenia, że obrońca oskarżonego w istocie dezawuuje zaistnienie w sprawie tych przesłanek, które Sąd Najwyższy przyjął za podstawę zastosowania wobec oskarżonego tymczasowego aresztowania. Jak wskazano wyżej, skoro wobec oskarżonego orzeczono w pierwszej instancji surową (przekraczającą 3 lata) karę pozbawienia wolności i z tej kary pozostaje obecnie do wykonania znaczna jej część, potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego izolacyjnym środkiem zapobiegawczym znajduje swoją podstawę w art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 2 k.p.k. W tym stanie rzeczy za słuszne należy uznać stanowisko wyrażone w zaskarżonym postanowieniu, że potrzeba tymczasowego aresztowania oskarżonego uzasadniona jest grożącą mu surową karą, która może motywować go do bezprawnego wpływania na prawidłowy tok postępowania.

Już tylko na marginesie można wyrazić zasadniczej natury obiekcje wobec wydanego w sprawie orzeczenia kasatoryjnego (wyroku Sądu Najwyższego zapadłego na rozprawie w dniu 4 lutego 2026 r., sygn. IV KK 426/25). Jest on bowiem nie tylko efektem zastosowania przez najwyższy organ władzy sądowniczej osobliwej argumentacji prawnej, *de facto* prowadzącej od przekształcenia bezwzględnej przyczyny odwoławczej stypizowanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. we względną podstawę odwoławczą (art. 438 pkt 2 k.p.k.) i — w efekcie — do instrumentalnego potraktowania instytucji bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Przede wszystkim chodzi jednak o to, że Sąd Najwyższy uzurpuje sobie — poza jakimikolwiek ramami tak ustawowymi, jak i ustrojowymi — legitymację do prowadzenia faktycznej, pozaprawnej weryfikacji powołań sędziowskich. Orzeka w istocie o "legalności" jednych powołań i "nielegalności" innych. Jako podstawę przyjmuje niepodlegające obiektywnej ocenie domniemania faktyczne odnoszące się do faktu przystąpienia przez sędziego do konkursu na wakuujące stanowisko w wymiarze sprawiedliwości i prowadzi szeroko zakrojone postępowanie o charakterze weryfikacyjnym wobec niepodlegającego żadnej kontroli sądowej aktu powołania sędziego.

Sąd Najwyższy w sprawie sygn. IV KK 426/25 faktycznie dopuścił dowód z akt osobowych "lustrowanego" sędziego i z "dokumentów dotyczących procedury awansowej" z dwóch innych spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy (IV KK

43/22, IV KK 346/25). Przeprowadził też punktowe postępowanie dowodowe, zwracając się (zarządzenie sędziego referenta z dnia 4 listopada 2025 r., *k. 30 i n. akt sygn. IV KK 426/25*) do rozmaitych organów o przesłanie materiałów o "lustrowanym" przez Sąd Najwyższy sędzim Sądu Okręgowego w Rybniku (m. in. do Prezesa Sądu Okręgowego w Rybniku – o opinię sędziego wizytatora czy do Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach – o opinię kolegium tegoż sądu o sędzim X.Y.).

Uwagę tę należało poczynić li tylko nawiasowo, bowiem to nie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2026 r., sygn. akt IV KK 426/25, jest przedmiotem kontroli zażaleniowej prowadzonej w niniejszej sprawie, lecz postanowienie najwyższego organu władzy sędziowskiej o zastosowaniu tymczasowego aresztowania zapadłe po uchyleniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt VI Ka 80/25. Nie sposób jednak nie zadać sobie w tym kontekście pytania o sens orzekania kasatoryjnego przez Sąd Najwyższy w szczególnym układzie procesowym, gdy sprawa oskarżonego M.K. była przedmiotem rozpoznania przez sąd z udziałem "negatywnie zweryfikowanego" sędziego. Godzi się bowiem zwrócić uwagę na to, że Sąd Najwyższy parokrotnie już stosując nader zawile i względne paradygmaty interpretacyjne wypracowane m. in. w uchwale połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), *de facto* konwertujące bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. we względną podstawę odwoławczą, o której mowa w art. 438 pkt 2 k.p.k., orzekał, że udział sędziego Sądu Okręgowego w Rybniku X.Y. w składzie sądu orzekającego w sprawie poddanej następnie kontroli kasacyjnej *nie* powoduje wystąpienia "względno-bezwzględnej" przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 marca 2022 r., sygn. IV KK 78/22 i 28 lutego 2023 r., sygn. IV KK 43/22).

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 zd. drugie k.p.k. orzekł jak w postanowieniu.

Paweł Kołodziejski

Antoni Bojańczyk

Marek Siwek

[WB]